

**МАТЕРІАЛИ ДО ФАУНИ РУКОКРИЛИХ (CHIROPTERA) ГАЛИЦЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ (ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА ОБЛАСТЬ)**

В. Бучко*, А. Влащенко, К. Кравченко***, М. Судакова***,
А. Гукасова****, О. Кусьнеж*******

*Галицький національний природний парк
вул. Галич-Гора, 1, а/с 29, Галич 77100, Івано-Франківська обл., Україна
e-mail: galychnpp@ukr.net

**Міжвідомча науково-дослідна лабораторія «Вивчення біологічного
різноманіття та розвитку заповідної справи»
а/с 2385, Харків 61001, Україна
e-mail: vlaschenko@yandex.ru

***Харківський національний університет імені В.Н. Карабіна
пл. Свободи, 4, Харків 61077, Україна

****Санкт-Петербурзький державний університет
Університетська наб., 7/9, Санкт-Петербург 199034, Росія

*****Львівський національний університет імені Івана Франка
вул. Грушевського, 4, Львів 79005, Україна
e-mail: oleksandr.kusnezh@yandex.ru

Досліджені фауна та структура населення рукокрилих Галицького НПП. У 2010 р. було спіймано 200 особин 16-ти видів (*Rh. hipposideros*, *M. myotis*, *M. daubentonii*, *M. dasycneme*, *M. mystacinus*, *M. brandtii*, *M. bechsteinii*, *M. nattereri*, *N. leisleri*, *N. noctula*, *E. serotinus*, *P. kuhlii*, *P. nathusii*, *B. barbastellus*, *Pl. austriacus*, *Pl. auritus*). Шість видів уперше знайдені для території НПП і три види загалом для Івано-Франківської обл. Половина виявлених видів розмножується на території НПП. Наведені узагальнені дані щодо результатів моніторингу колоній *Rh. hipposideros* за попередні 2006–2010 роки, а також деякі особливості екології для окремих видів (*M. daubentonii*, *N. noctula* та *P. kuhlii*). У липні 2010 р. проведена первинна інвентаризація фауни рукокрилих за допомогою павутинних тенет у буковому лісі урочища Блюдники. У відловах переважну частину становили самці, це вказує на те, що ця територія може бути місцем зимівлі рукокрилих. З урахуванням літературних даних на території Галицького НПП мешкає 18 видів рукокрилих.

Ключові слова: рукокрилі, фауна, поширення, структура угруповань, Івано-Франківська обл., Україна.

Розташування Галицького національного природного парку на межі двох фізико-географічних країн (Українських Карпат – область Передкарпаття та Східно-Європейської рівнини – Розтоцько-Опільська горбогірна область Західно-Української лісостепової провінції Лісостепової зони) значно впливає на формування багатого біологічного різноманіття. Тут трапляються бореальні карпатські та рівнинні подільські види. Національний парк складається зі 187 окремих контурів, що розкидані по всій території Галицького р-ну і межують з 73 населеними пунктами (територія парку становить 14 684 га). Унікальне місцезнаходження, велика площа та різноманіття біотопів Галицького парку підкреслюють важливість дослідження локальної фауни загалом та особливо такої слабо вивченої групи, як рукокрилі. Ці ссавці залишаються найменш вивченими у багатьох регіонах України. До

того ж західна частина України відрізняється від інших регіонів більшим видовим різноманіттям рукокрилих [1, 18]. Відомості щодо цих ссавців на території Галицького НПП були представлені лише поверхово [3, 6].

У цій роботі ми наводимо результати інтенсивного вивчення населення рукокрилих Галицького НПП, що були здійснені у сезоні 2010 р., а також узагальнені дані щодо результатів моніторингу окремих колоній за попередні роки (2006–2010).

Одним із завдань, які ставила перед собою дослідницька група у сезоні 2010 р., була апробація методу первинної інвентаризації населення рукокрилих [14] на межі Західного лісостепу та Прикарпаття, оскільки цей метод був розроблений і впроваджений лише на території Східної України (центральної частини лісостепової зони).

Дослідження проводили у 2006–2010 рр., найбільш інтенсивно рукокрилих досліджували у 2010 р. з травня по вересень.

Рукокрилих відловлювали за допомогою павутинних тенет китайського виробництва, довжиною 4, 7 та 12 м і висотою 3 м. Тенета встановлювали в місцях полювання та водою рукокрилих: на узліссях, галявинах, на лісових шляхах і біля водойм. Зі сховищ (якщо це було можливо) рукокрилих діставали руками, з дупел дерев тварин відловлювали у пластикову пастку [10]. Методичні підходи до відлову цих тварин ми розділили на три категорії: 1) відлови зі сховищ, 2) відлови біля сховищ, 3) відлови на місцях полювання. До першої категорії належать випадки, коли тварин ловили руками або у пластикову пастку зі сховищ і коли павутинні тенета встановлювали біля сховищ лише під час вечірнього вильоту колонії. У даному разі ми маємо справу лише з тими рукокрилими, що населяли колонію. До другої категорії належать випадки, коли тенета встановлювали біля сховищ і експонували їх протягом усієї ночі. При цьому ловили не лише тих тварин, що населяли це сховище, а ще й тих, що підлітали до тенет, приваблені криками вже спійманих тварин. Третя категорія відлову передбачала можливість спіймати тих рукокрилих, які постійно харчуються у місці, де встановлені тенета, або випадково пролітають там. У таблиці, що підсумовує наші результати, вказано, який саме підхід було застосовано, оскільки ці різні способи ловів дають хороший результат за кількістю видів і за співвідношенням статевих-вікових груп [14].

У спійманих тварин визначали вид, стать, репродуктивний стан, вимірювали передпліччя та зважували. У молодих тварин визначали ступінь розвитку кореневих зубів і ступінь окостеніння фалангових суглобів крила. Для розподілу по вікових групах використовували підхід і скорочення Борисенка [9]: ad – доросла особина, що якнайменше пережила одну зиму, sad – самостійна молода особина, juv – дитинча, що годується молоком матері. Після біометричної обробки рукокрилих відпускали, всі дослідження вели без вилучення тварин із природного середовища. За час досліджень жодна тварина не померла та не була травмована.

На території урочища Блюдники (Блюдниківське лісництво) у липні 2010 р. проводили первинну інвентаризацію фауни рукокрилих за методичним підходом, що був запропонований двома з авторів раніше [14]. Була обрана ділянка типового для даної місцевості старовікового букового лісу на правому березі р. Лімниця. Було обрано 10 місць встановлення тенет у типових біотопах урочища Блюдники, а саме 3 місця – берег р. Лімниця; 3 – узлісся; 3 – лісові дороги та галявини; 1 – затока р. Лімниця в с. Темірівці. На 9 місцях тенета встановлювали двічі у період з 1 по 12 липня (на одному з місць лише один раз). Загалом було проведено 19 нічних відловів, сумарний час експонування тенет 132,5 год. У разі, коли були сприятливі погодні умови, тенета експонували впродовж усієї ночі до світанку.

Ідентифікацію рукокрилих у польоті здійснювали за допомогою ультразвукових детекторів Pettersson D100 та D200 (Швеція). Проводили також опитування місцевих жителів і співробітників НПП. Було обстежено чотири покинуті католицькі костели.

Стисла характеристика району досліджень

Адміністративно Галицький НПП розташований у Галицькому р-ні Івано-Франківської обл. Згідно із зоогеографічним районуванням, НПП розташований у Бореальній Європейсько-Сибірській підобласті (Палеарктична область) Європейсько-Західносибірської лісової провінції та лежить на межі двох округів: Центрально-Європейського (Східна передгірна ділянка Карпатського району) і Східно-Європейського (Дністровсько-Дніпровська (Правобережна) підділянка ділянки Східно-Європейська листяного лісу та лісостепу, район мішаного, листяного лісу та лісостепу). Територія парку розміщена вздовж р. Дністер та пониззя його приток – р. Лімниці, Лукви та Гнилої Липи. На лівобережжі р. Лімниця ростуть унікальні букові праліси віком до 80–100 років. Також наявні масиви дубових лісів (правий берег Лімниці та лівобережжя Дністра), деякі досягають віку більше 100 років. Досить поширені по території НПП оголення скель, переважно вапняків, з великою кількістю невеличких печер, розломів і тріщин, багато карстових ліюк. Висоти над рівнем моря від 200 до 350 метрів.

Ізотерма січня -5°C, липня +18°C відповідно. Середня кількість опадів за рік – 700 мм.

Фауна та структура населення рукокрилих Галицького НПП

На території Галицького НПП впродовж 2010 року було спіймано 200 особин 16 видів рукокрилих: підковик малий (*Rhinolophus hipposideros* Bechstein, 1800), нічниця велика (*Myotis myotis* Borkhausen, 1797), нічниця водяна (*M. daubentonii* Kuhl, 1817), нічниця ставкова (*M. dasycneme* Boie, 1825), нічниця вусата (*M. mystacinus* Kuhl, 1817), нічниця північна (*M. brandtii* Eversmann, 1845), нічниця довговуха (*M. bechsteinii* Kuhl, 1817), нічниця вийчата (*M. nattereri* Kuhl, 1817), вечірниця мала (*Nyctalus leisleri* Kuhl, 1817), вечірниця руда (*N. noctula* Schreber, 1774), кожан пізній (*Eptesicus serotinus* Schreber, 1774), нетопир середземноморський (*Pipistrellus kuhlii* Kuhl, 1817), нетопир лісовий (*P. nathusii* Keyserling et Blasius, 1839), широковух європейський (*Barbastella barbastellus* Schreber, 1774), вухань австрійський (*Plecotus austriacus* Fischer, 1829) і вухань звичайний (*Pl. auritus* Linnaeus, 1758).

Повний перелік спійманих тварин наведено у табл. 1. До цього переліку ще слід додати дві знахідки 2009 р. У будівлі закинutoї військової частини в ур. Блюдники (табл. 1) 23 березня був спійманий дорослий самець *Pl. auritus*, а 2 квітня – також дорослий самець *M. myotis*. Загалом нами знайдено 6 нових видів для території Галицького НПП (*M. dasycneme*, *M. bechsteinii*, *M. nattereri*, *M. brandtii*, *P. kuhlii* та *Pl. austriacus*), проте не було спіймано два види (*Pipistrellus pipistrellus* Schreber, 1774 та *Vespertilio murinus* Linnaeus, 1758), яких раніше за допомогою ультразвукового детектора відмітив А.-Т. Башта [3]. Із зазначених 6 видів, що є новими для Галицького НПП, 3 види (*M. dasycneme*, *M. brandtii*, *N. leisleri*) вперше знайдені на території Івано-Франківської обл. [31].

Таблиця 1

Результати відловів рукокрилих на території Галицького НПП у польовому сезоні 2010 р.

Дата і місце відлову, № місця на мапі	Види і статевовікові групи	Засіб і тип лову
1	2	3
15–16.05.2010 р. Окол. с. Крилос, контора Галицького НПП. Узлісся букового лісу біля пожежної водойми	<i>M. mystacinus</i> ♀ad	Пав. тенета, на місці полювання
16–17.05.2010 р. Окол. с. Медуха. Міст на р. Бебелка	<i>M. daubentonii</i> 76 ♀♀ad, 6♂♂ad; <i>M. dasycneme</i> ♂ad	Пав. тенета, біля сховища

1	2	3
18.05. 2010 р. Ур. Блюдники (Блюдниківське лісництво кв. №3). Закинута будівля військової частини	<i>Rh. hipposideros</i> 6 ♀♀ad, ♂ad	Зі сховища
18–19.05.2010 р. – // – Узлісся букового лісу біля будівлі закинutoї військової частини.	<i>M. myotis</i> ♂ad <i>Pl. auritus</i> ♂ad	Пав. тенета, на місці полювання
19–20.05.2010 р. Південне узлісся ур. Блюдники (кв. № 29)		Пав. тенета, на місці полювання
Берег р. Лімниця Узлісся букового лісу	<i>M. mystacinus</i> ♂ad <i>M. mystacinus</i> ♀ad, ♂ad; <i>Pl. austriacus</i> ♀ad	
29.06.2010 р. Ур. Блюдники (Блюдниківське лісництво кв. №3). Закинута будівля військової частини	<i>Rh. hipposideros</i> 9 ♀♀ad, 6 ♂♂ad, 4 ♀♀juv, 2 ♂♂juv	Зі сховища
01–02.07.2010 р. Ур. Блюдники*	<i>N. noctula</i> 3♀♀ad, ♂sad	Пав. тенета, на місці полювання
Просіка 26/27 кварталів, буковий ліс 01-02.07.2010 р. Ур. Блюдники*	<i>B. barbastellus</i> 2♂♂ad	Пав. тенета, на місці полювання
Під пологом букового лісу, біля карстової лійки «Галичинська скеля» (кв. №29) 02–03.07.2010 р. Ур. Блюдники, кв. №27. Дупло бука	<i>N. noctula</i> 13♀♀ad, 6♀♀sad, 3♂♂sad, візуально зареєстровано 3ad та 14 sad <i>M. brandtii</i> ♂ad	Пластик. пастка, зі сховища
03–04.07.2010 р. Ур. Блюдники* Південне узлісся кв. № 29. Берег р. Лімниця		Пав. тенета, на місці полювання
04–05.07.2010 р. Ур. Блюдники* Південно-західне узлісся 24 кв.	<i>M. daubentonii</i> ♂ad; <i>M. nattereri</i> ♂ad	Пав. тенета, на місці полювання
08–09.07.2010 р. Ур. Блюдники* Просіка 26/27 кварталів, буковий ліс	<i>M. myotis</i> ♂ad	Пав. тенета, на місці полювання
09–10.07.2010 р. Ур. Діброва (кв. № 5 Крилоського лісництва), дубовий ліс Лісова дорога.		Пав. тенета, на місці полювання
Берег невеликого ставка серед лісу 09–10.07.2010 р. Ур. Блюдники*	<i>M. myotis</i> ♂ad <i>M. daubentonii</i> ♂sad <i>M. bechsteinii</i> ♂ad; <i>M. nattereri</i> ♂ad	Пав. тенета, на місці полювання
Південно-західне узлісся 24 кв. 10–11.07.2010 р. Ур. Блюдники* Південно-західне узлісся 28 кв.	<i>M. myotis</i> ♂ad; <i>M. daubentonii</i> 3♂♂ad; <i>M. dasycneme</i> ♂ad	Пав. тенета, на місці полювання

1	2	3
10–11.07.2010 р. с. Темірівці*, берег затоки р. Лімниця в селі	<i>M. daubentonii</i> ♂ad, ♂sad; <i>N. noctula</i> 5♀ad, 2♂♂ad, ♂sad; <i>Pl. austriacus</i> 2♀♀ad	Пав. тенета, на місці полювання
11–12.07.2010 р. Ур. Блюдники*	<i>M. daubentonii</i> ♀sad	Пав. тенета, на місці полювання
Південно-західний кут 28 кв., берег р. Лімниця біля місця впадіння струмка Баранівка		
11–12.07.2010 р. Ур. Блюдники	<i>B. barbastellus</i> ♂ad; <i>E. serotinus</i> 2♀♀ad, 3♂♂ad, ♂sad	Пав. тенета, біля сховища
Південно-західний частина 28 кв. Скеля з великими порожнинами та тріщинами		
13–14.07.2010 р. Ур. Корчева (кв. №26 Бурштинського лісництва)	<i>Pl. auritus</i> ♀ad	Пав. тенета, на місці полювання
Дорога в дубовому лісі 14.07.2010 р. Контора (будівля) Галицького НПП	<i>M. mystacinus</i> ♂ad	Зі сховища
11.05.2010 р. Ур. Галич-Гора біля контори Галицького НПП, дубовий ліс, (кв. №12 Галицького лісництва)	<i>N. leisleri</i> 2 ad	Зі сховища
під корою дуба 11.08.2010 р. М. Галич	<i>P. kuhlii</i> ♀ad, 2♀♀ sad, 2♂♂sad візуально зареєстровано 10 ос	Зі сховища
У щілині між цеглою в будинку 26.08.2010р. С. Залуква	<i>P. kuhlii</i> ♀ad, 4♀♀ sad, 6♂♂sad візуально зареєстровано 30 ос	Пав. тенета, біля сховища
У щілині між вікном та підвіконником 20.09.2010р. С. Залуква	<i>P. nathusii</i> ♀ad	Пав. тенета, біля сховища
Склад лісоматеріалів		

* – відлови, які проводили у межах первинної інвентаризації в урочищі Блюдники.

N. leisleri завжди відносили до рідкісних видів рукокрилих Західних областей України [2, 8, 30]. Всі знахідки *N. leisleri* у зазначеному регіоні зроблені в передгір'ях або рівнинах [31], на висоті до 400 м н. р. м. [4]. Цей вид знайдено як у Закарпатській, так і у Львівській обл., тому його знахідка в Івано-Франківській обл., а саме у діброві (типовому біотопі даного виду) Галицького НПП є досить закономірною. *M. brandtii* вперше для України був виявлений не так давно [23], саме на заході країни. За десять років цей вид був знайдений як у західних областях, так і у східних [31], тобто виявилось, що вид поширений значно краще, ніж вважалося раніше, і знахідка *M. brandtii* у НПП є також досить закономірною. Слід зауважити, що *M. brandtii* почали розглядати як повноцінний самостійний вид лише кілька десятиріч тому [27]. На наш погляд, найцікавішими фауністичними знахідками є спіймані особини *M. dasycneme*, оскільки цей вид ніколи не знаходили в південній частині західних областей України [31]. Як відзначено у літературних джерелах [4, 7, 19, 30] *M. dasycneme* є рідкісним у Прикарпатті й у самих Карпатах.

Слід зазначити, що з 16-ти виявлених видів рукокрилих у Галицькому НПП лише половина (*Rh. hipposideros*, *M. daubentonii*, *M. mystacinus*, *N. noctula* *E. serotinus*, *P. kuhlii*,

Pl. austriacus та *Pl. auritus*) розмножується на цій території. Мова йде про ті види, у яких були знайдені особини цього року народження або дорослі самки з ознаками лактації. Переважна більшість спійманих тварин, у тому числі в буковому лісі ур. Блюдники, була представлена самцями. Пояснення цього явища викладене нами нижче.

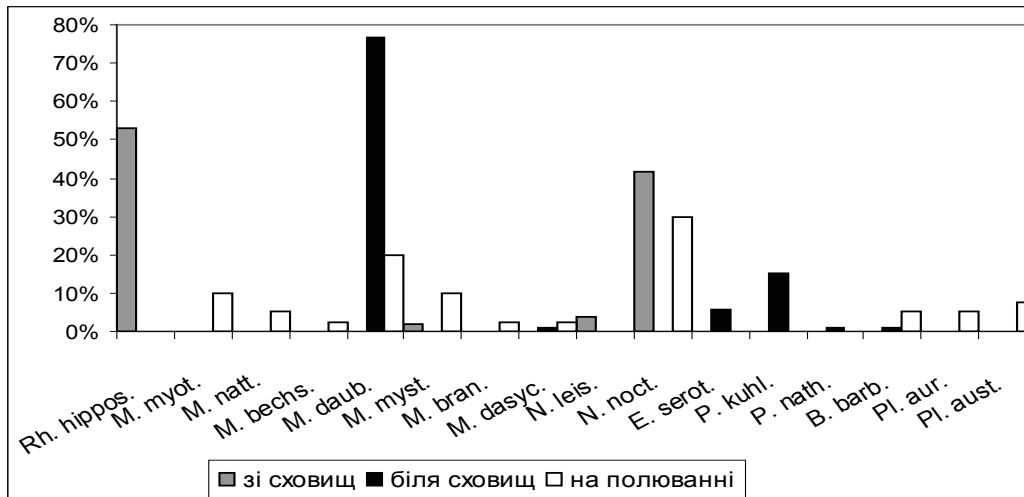

Рис. 1. Частка видів рукокрилих у різних типах ловів за результатами досліджень 2010 р., на території Галицького НПП, n=200 (особин).

На рис. 1 представлена частка видів у відловах 2010 р. окремо по трьох типах ловів. Можна виділити три види – доміанти: *M. daubentonii*, *Rh. hipposideros* та *N. noctula*. До звичайних видів Галицького НПП належать *M. myotis*, *M. mystacinus*, *E. serotinus* та *P. kuhlii* (види, частка яких перевищує 2% від загальної суми спійманих особин). До рідкісних видів можна віднести ті, які представлені лише однією або кількома особинами, спійманими у тенета (*M. dasycneme*, *M. brandtii*, *M. bechsteinii* та *M. nattereri*). Щодо чисельності інших видів, особливо роду *Plecotus*, поки що висновки робити зарано, слід краще дослідити поширення цих видів по території НПП.

Особливості екології окремих видів рукокрилих

Rh. hipposideros, як вже було відзначено раніше [3], – один зі звичайних видів Галицького НПП. Слід відзначити, що саме на цій території існує найбільша виводкова колонія *Rh. hipposideros*, що наразі відома з Українських Карпат [3]. На піку чисельності вона налічувала до 200 особин (табл. 2). Раніше з цієї території Прикарпаття не були відомі виводкові колонії цього виду [40]. Найбільше літне скупчення *Rh. hipposideros* на території Галицького НПП відоме з невеличких печер, що розміщені в урвищах скельних сульфатних порід поряд із с. Сокіл. Видима потужність оголень – близько 30 м, розміщені вони на висоті близько 50 м над руслом р. Лімниці (правий берег, листяний ліс). Печера, де зафіксована найбільша колонія, отримала назву: печера «Білого підковика» (на згадку про знайденого тут альбіноса *Rh. hipposideros*) [6]. Печера має два входи, які розміщені на висоті близько 30 м від русла Лімниці у вигляді щілиноподібного й овального отворів, які на відстані одного метра зливаються у залу висотою близько 2,3 м, шириною до 3 м. На відстані 3,5 м зала звужується і переходить у тунелоподібний хід, який простягається до 5 м. Днище печери глинисте, нерівне, зі значною кількістю різних за розмірами уламків гіпсових порід. Стінки печер утворені переважно крупнокристалічними сірими гіпсами, однак простежу-

ються також прожилки селеніту й алебастру різних за потужністю. Поряд із печерою «Білого підковика» розміщені печера «Прохідна» (близько 35 м на північ від вищеописаної, на висоті близько 35 м від русла річки) та грот «Соколинний» (на відстані 50 м від печери). Грот має форму залоподібного утворення шириною 2,7 м, довжиною 3,5 м, висотою 3,3 м. Вхід до грота у вигляді ущелини висотою до 3 м. У цьому місці скелясті урвища над річкою Лімницею мають велику кількість тріщин, розломів і невеличких печер, та, ймовірно за все, нам відомі лише деякі сховища *Rh. hipposideros* з великої кількості реально існуючих. Відповідно до цього, зменшення чисельності виводкової колонії саме у печері «Білого підковика» (табл. 2) може бути пов'язане не зі зниженням чисельності цього виду, а з перерозподілом тварин між сховищами та переселенням самки до іншої, більш захищеної печери.

Таблиця 2

Результати візуальних обліків *Rh. hipposideros* у печерах Галицького НПП (2006–2010 рр.)

Дата спостережень	Кількість і вік особин	Примітки
Печера «Білого підковика»		
27.04.2006 р.	110–120 ad.	–
18.05.2006 р.	100–110 ad.	У печері «Прохідній», ймовірно самці <i>Rh. hipposideros</i> (2–5 особин)
29.06.2006 р.	60–70 ad (23 sad).	Самки з печери «Білого підковика» часто переміщуються (інколи з нащадками) у грот «Соколинний», що, очевидно, пов'язане з відносно стабільними показниками температури
20.04.2007 р.	90–100 ad.	–
23.06.2007 р.	50–60 ad + 25 sad.	–
11.08.2008 р.	35–40 ad + 15 sad.	Чисельність особин виду в колонії постійно зменшується. Виявлено частковий обвал стелі печери, що призвело до утворення щілин і створення протягу
27.08.2009 р.	30–35 ad + 20 sad.	Знову виявлено частковий обвал стелі печери, що також призвело до утворення щілин і створення протягу. Проведено «ремонт» печери – щілини завалено камінням
16.07.2010 р.	32 (15ad та 17sad).	–
Печера «Тепла»		
14.02.2006 р.	1 ad.	див. [3]
11.11.2006 р.	14 ad.	див. [3]
19.12.2007 р.	18 ad.	–
18.02.2009 р.	6 ad.	разом із <i>M. myotis</i> – 1 ос.

Інша виводкова колонія *Rh. hipposideros* була знайдена на лівому березі Лімниці на відстані 8 км на північ від печери «Білого підковика», у будівлях закинутої військової частини в ур. Блюдники (табл. 1). Будівлі – це дві двоповерхові споруди з великим одноповерховим підвалом, що розміщені поряд. На час обстеження ці споруди становили собою цегляні остови без вікон. Тварини розміщувались у добре захищених від протягів ділянках першого поверху. Це були або невеликі кімнати, де *Rh. hipposideros* перебували під стелею, або також під стелею над сходами до підвалу. У самому підвалі рукокрилих на час обстеження не було.

Молоді *Rh. hipposideros*, що були оглянуті нами 29.06.10. (табл. 1), мали середню довжину передпліччя 25,3 мм та середню вагу 3,4 г. Найстарші з них виявилися цілком зрячими та мали добре розвинений волосяний покрив на черевці. Приблизний вік цих тварин – 1 тиждень [1, 24]. Наймолодші *Rh. hipposideros* ще не були зрячими та мали голе черевце, їхній вік, відповідно, лише кілька днів [1, 24]. Таким чином, пологи у *Rh. hipposideros* на території Галицького НПП починаються в останній декаді червня.

У Галицькому НПП також відоме місце зимівлі *Rh. hipposideros*, що зареєстроване в печері «Теплій» (Блюдниківське лісництво, ур. Блюдники, кв. №23) (табл. 2). Печера розміщена в масиві вапняку, на урвищі у глибині лісового масиву, має вузький лаз (до 0,5 м у діаметрі), є лише один зал до 10 м довжиною, 1,5–2 м шириною та до 2 м заввишки.

Наявність як літніх, так і зимових сховищ *Rh. hipposideros* на території Галицького НПП підкреслює важливість Національного парку для збереження цього виду, оскільки тварини можуть перебувати у межах заповідного об'єкта протягом усього річного циклу. Не можна виключати, що частина популяції *Rh. hipposideros* веде осілий спосіб життя у межах Галицького НПП, адже відомо, що особини цього виду не перелітають на великі відстані [36].

M. daubentonii виявився найбільш масовим видом рукокрилих Галицького НПП за сумою усіх зборів 2010 р. Ми обловили колонію, що мешкала під автомобільним мостом на р. Бебелці (табл. 1). Тварини ховались у пазах між бетонними плитами (шириною 3–4 см) та заповзали у бічні щілини. Вище мосту, за течією річки розміщений каскад рибозплідних ставків. Враховуючи схильність цього виду до водойм [28], саме ставки і могли зумовити вибір тваринами місця поселення. Раніше цю колонію вже оглядав А.-Т. Башта, проте повного облову тварин не проводив. Фактично більшість знахідок *M. daubentonii* у Прикарпатті – це поодинокі особини, і жодної крупної колонії до цього часу описано не було [1, 4, 20, 30]. Цей вид досить поширений в Українських Карпатах, підіймається у гори до 800 м н.р.м. [4]. Проте у зазначеному регіоні відсутні відомості щодо закономірностей розміщення статевовікових груп *M. daubentonii* вздовж макросхилів Карпат. Для порівняння, для території Північного Кавказу показано, що влітку у високогірних районах домінують самці, а на рівнинах самки [16]. Так само, як і в нашому випадку, в умовах Північного Кавказу *M. daubentonii* формують виводкові колонії у автомобільних мостах, на рівнинних річках [16]. Закономірність у розміщенні статевих груп рукокрилих уздовж течії річок і домінуванні у рівнинних районах самки показана і для інших регіонів, наприклад, Німеччини [34] та Уралу [25]. У колонії на р. Бебелці частка самок становила 92,6%, що вказує на приналежність цієї території до рівнинної, виводкової частини ареалу *M. daubentonii*.

N. noctula – звичайний вид рукокрилих у більшості регіонів України [31]. Нами в ур. Блюдники (табл. 1) була знайдена колонія *N. noctula* у дуплі бука. Діаметр стовбура дерева – 38 см, дупло розміщувалось у місці, де стовбур поділяється на дві скелетні гілки. Дупло розміщене у тріщині, що зрослася, має два льотки з двох боків стовбура (південний захід і північний схід) на висоті 7,2 м, льотки були зроблені дятлами. Порожнина дупла розміщувалась нагорі, де і сиділи тварини, а нижня частина, майже до рівня льотка, була засипана послідом. Спіймані з цього дупла молоді *N. noctula* за довжиною передпліччя (54,1 мм) вже не відрізнялися від дорослих (54,4 мм) з цієї ж колонії. Проте вага тіла молодих становила тільки 74% від ваги дорослих. Слід відзначити, що у пластикову пастку потрапили тільки ті молоді тварини, що вже могли самостійно літати, інші (молодші за віком), залишилися усередині (табл. 1). Таким чином, пологи у *N. noctula* на території Галицького НПП починаються у першій декаді червня та розтягуються до другої декади.

Ще одне дупло, заселене *N. noctula* з року в рік (13.07.2008, 23.06.2009 та 12.06.2010), спостерігали у 24 кварталі ур. Блюдники (виділ 15). Лісові ділянки (виділи), що мають дупла, заселені рукокрилими, повинні мати особливий охоронний режим. Там мають бути заборонені всі типи суцільних рубок і зведені до мінімуму санітарні рубки [13].

P. kuhlii – вид, що упродовж останніх 20–30 років активно розширює ареал на північ і північний захід [29]. Найбільш північно-західна точка знахідки виду в Україні на 2005 р.

була у с. Кутище на східному кордоні Івано-Франківської обл. [38]. Знахідки виду у м. Галич та с. Залуква віддалені від попередньої більше ніж на 50 км. Проте не можна стверджувати, що знахідки *P. kuhlii* у Галицькому НПП є західною межею ареалу виду в Україні. *P. kuhlii* впродовж останніх років був знайдений значно західніше у Польщі [38], Словаччині [33] та Чехії [37]. Слід підкреслити, що за 5 років, що минули з часу першої знахідки цього виду в Івано-Франківській обл. [38], він став одним зі звичайних видів міських і селищних ландшафтів цього регіону.

Було знайдено два сховища *P. kuhlii*. У місті Галич (вул. Данила Галицького) тварини мешкали у вертикальному шві між цеглою на висоті 3,8 м у стіні східної орієнтації. Також декілька особин (можливо, частина колонії) мешкало під залізним підвіконником на західному боці цього ж будинку. Враховуючи значну кількість посліду біля цього сховища та спійману дорослу самку (табл., 1), можна стверджувати, що ця колонія була виводкова. У с. Залуква (вул. Відродження) *P. kuhlii* оселились у порожнинах стіни біля дерев'яних віконних коробок на південному та східному боках будинку, сховища розміщені на висоті 4 м. Ця колонія також виводкова. Порожнини під підвіконниками та щілини стін будівель є типовим місцем оселення цього виду [28, 29, 11]. Можна зауважити, що *P. kuhlii* зберігає стереотип у виборі сховищ, незважаючи на зміщення ареалу на багато сотень кілометрів.

Результати інвентаризації фауни та населення рукокрилих урочища Блюдники

Як вже було зазначено вище, на території ур. Блюдники ми застосували методичний підхід до інвентаризації фауни рукокрилих, що був запропонований нами раніше [14]. Основна мета цього підходу, – застосувавши уніфіковану схему відлову рукокрилих у павутинні тенета, отримати можливість порівнювати фауну та населення різних територій між собою та вести довгостроковий моніторинг на одній ділянці [35]. На території ур. Блюдники ми зіткнулись із вкрай низькою чисельністю рукокрилих. Було спіймано лише 30 особин, хоча загальний час експонування павутинних тенет не відрізнявся від інших ділянок інвентаризації, де були спіймані сотні тварин. Порівнюючи кількість особин рукокрилих, що були спіймані за годину експонування тенет на території ур. Блюдники – 0,22 ос./год, з ділянками інвентаризації на території Харківської обл. (3,98 ос./год, та 6,08 ос./год, відповідно) [14, 15 у друку], ми бачимо, що чисельність рукокрилих в ур. Блюдники у 20 і 30 разів нижча, ніж у дібровах Харківського лісостепу. «Видимих» причин для настільки низької чисельності тварин ми не спостерігаємо, ліс в урочищі має достатньо ділянок старовікових бучин із достатньою кількістю дупел, також вистачає узлісь, галявин і вологих лук, що є традиційними місцями полювання рукокрилих [1, 28]. Проте наявність саме дорослих самців серед більшості осілих видів, спійманих в урочищі (табл. 1), вказує на те, що ця територія може бути місцем масової зимівлі рукокрилих. Скельні тріщини, розломи і карстові лійки у великій кількості формують придатні умови для зимівлі більшості осілих видів, особливо враховуючи схильність деяких з них до зимівлі у глибоких тріщинах скель [32, 39]. У багатьох літературних джерелах описано подібне явище, коли території чи окремі ділянки, де рукокрилі зимують або зупиняються під час міграції, порожніють саме на період травень-липень, і там залишаються тільки самці [17, 25, 32]. Зазвичай дорослі самці не беруть участі у міграціях, а залишаються у місцях зимівлі або відкочовують на кілька кілометрів [25]. Якщо ур. Блюдники справді належить до території, де відбувається зимівля осілих видів, а саме видів родів *Myotis* і *Plecotus* та виду *B. barbastellus*, то це пояснює низьку чисельність рукокрилих і перевагу у відловах дорослих самців. Проте залишаються незрозумілими два аспекти. Перший із них – це відсутність в урочищі видів роду *Pipistrellus*, які є невибагливими до вибору сховищ і годуються саме на лісових галявинах та узлісь-

сях [28]. Другий аспект – це те, що зазвичай території, які рукокрилі залишають на період розмноження та повертаються туди для зимівлі, розміщені у трофічно бідних біотопах, це або високогір'я [16, 25], або навіть міста [12]. Водночас ур. Блюдники, навпаки, створює враження території, що є найбільш придатною для рукокрилих.

Апробація методичного підходу до інвентаризації фауни та населення рукокрилих за допомогою павутинних тенет на теренах Західного лісостепу пройшла успішно. Саме завдяки цьому підходу були спіймані рідкісні види, в тому числі нові для Галицького НПП. Проте проводити за кілька років повторну інвентаризацію в ур. Блюдники немає сенсу. Найбільш цікаво було би простежити сезонні зміни у структурі населення рукокрилих і підтвердити або спростувати гіпотезу щодо масової зимівлі тварин у скельних порожнинах урочища.

Фауна рукокрилих на території Галицького НПП становить 16, а з урахуванням даних А.-Т. Башти [3] – 18 видів. Це рекордна кількість видів рукокрилих для будь-якого об'єкта природно-заповідного фонду (ПЗФ) континентальної частини України. Для двох інших об'єктів ПЗФ, що розташовані на території Івано-Франківської обл., відомо значно менше видів: так, для заповідника Горгани лише 3 [22], а для Карпатського національного природного парку до 9 видів рукокрилих [21]. Серед усіх об'єктів ПЗФ Західної України найкраще досліджена фауна рукокрилих Шацького національного природного парку [5, 26], проте для цієї території вказано лише 15 видів. Велика кількість видів рукокрилих Галицького НПП формує чудові передумови для подальшого ґрунтового дослідження поширення, екології та біології окремих видів. Слід приділити особливу увагу вивченню й охороні *Rh. hipposideros*, було б доцільним розробити і запровадити план дій з моніторингу та охорони цього виду на території НПП. Також потребують подальшого вивчення сезонні зміни структури населення рукокрилих урочища Блюдники.

Автори висловлюють щире подяку М. В. Кривохижій, Н. М. Купиній і Є. Г. Нагорному за неоціненну допомогу у проведенні польових досліджень. Авторі щиро дякують співробітникам Галицького НПП: директорові Б. М. Терешкуну, головному лісничому В. А. Хованцю, лісничим О. Я. Гайдуку і В. В. Тузяку, лісникам В. Б. Савчуку, Б. І. Савчуку, І. В. Ковальчуку, В. С. Базиліву і Б. С. Базиліву за допомогу в організації та проведенні досліджень. Дослідження 2010 року були підтримані фондами Bat Conservation International (BCI Student Scholarship Program) та Sigma Xi (Sigma Xi Grants-in-Aid of Research Program) у рамках проекту «Development of new system of summer bat population monitoring on the territory of nature reserves of Ukraine». За допомоги в підготовці рукопису автори вдячні Ю.О. Кузнецовій.

1. *Абеленцев В. І., Попов Б. М., Підплічко І. Г.* Ряд рукокрилі або кажани – Chiroptera // Фауна України. Т. 1. Ссавці. Вип. 1. К.: Вид-во АН УРСР, 1956. С. 229–446.
2. *Абеленцев В. І.* О находке вечерницы малой в Закарпатской области УССР // Вестн. зоологии. 1967. №3. С. 70–71.
3. *Башта А.-Т.* Кажани (Chiroptera) Галицького національного природного парку: попередній аналіз // Вісн. Прикарпат. ун-ту. Сер. біол. 2007. Вип. 7–8. С. 165–167.
4. *Башта А.-Т. В.* Фауна та поширення кажанів (Chiroptera: Vespertilionidae) в регіоні Українських Карпат // Наук. записки Держ. природничого музею. 2009. Вип. 25. С. 267–274.
5. *Башта А.-Т.* Значення екосистем Шацького поозер'я для збереження фауни рукокрилих (Chiroptera) регіону Західного Полісся // Наук. вісн. Волин. ун-ту. 2009. № 2.

- С. 224–230.
6. Баумта А.-Т., Бучко В. Факт повного альбінізму в малого підковика *Rhinolophus hipposideros* (Chiroptera) на Прикарпатті, Україна // Вісн. зоології. 2006. Т. 40 (1). С. 94.
  7. Баумта А.-Т. В., Канарський Ю. В., Решетило О. С. та ін. Рідкісні види тварин Львівської області. Львів, 2006. 220 с.
  8. Баумта А.-Т. В., Потіш Л. А. Ссавці Закарпатської області. Львів, 2007. 260 с.
  9. Борисенко А. В. Сравнительная морфология и эволюция женской репродуктивной системы и биология размножения гладконосых рукокрылых (Vespertilionidae, Chiroptera): Автореф. дис. ... канд. биол. наук.: 03.00.08. М., 2000. 24 с.
  10. Влащенко А. С. Пластиковая ловушка для отлова дендрофильных видов рукокрылых // Plecotus et al. 2004. 7. С. 3–6.
  11. Влащенко А. С. Биогеоценотические связи рукокрылых (Mammalia, Chiroptera) в условиях юга центральной Лесостепи. Дис. ... канд. биол. наук: 03.00.16. Харьков, 2006. 234 с.
  12. Влащенко А. С. Соотношение полов у четырех видов рукокрылых на северо-востоке Украины // Вісн. Харків. ун-ту. Сер. біол. 2008. № 814. Вип. 7. С. 65–73.
  13. Влащенко А. С. Вплив лісгосподарської діяльності на кажанів та їх охорона в лісах України (на прикладі Національного природного парку «Гомільшанські ліси») // Запов. справа в Україні. 2010. Т. 16. Вип. 1. С. 44–50.
  14. Влащенко А. С., Гукасова А. С. Разработка метода инвентаризации видового состава и структуры населения рукокрылых // Заповідна справа в Україні. 2009. Т. 15. Вип. 1. С. 49–57.
  15. Влащенко А. С., Гукасова А. С. Фауна и население рукокрылых (Chiroptera) проектируемого заказника «Яремовский» (Харьковская область) // Заповідна справа в Україні. 2010 (у друці).
  16. Газарян С. В. О современном фаунистическом статусе ночницы водяной *Myotis daubentonii* (Chiroptera, Vespertilionidae) на Кавказе // Plecotus et al. 2003. 6. С. 37–48.
  17. Глушкова Ю. В., Курскоп С. В., Федоров Н. В. Годичный мониторинг рукокрылых в их зимнем убежище в Центральной России // Plecotus et al. 2006. 9. С. 25–31.
  18. Годлевська О. В. Сучасний стан рукокрилих фауни України в умовах антропогенної трансформації середовища: Автореф. дис. ... канд. біол. наук.: 03.00.08. К., 2006. 24 с.
  19. Дикий І. Знахідка на території Західної України нічниця ставкової (*Myotis dasycneme*) // Вісн. зоології. 1999. Т. 33 (2). С. 20.
  20. Дикий І., Сребродольська Є., Баумта Т. Хіроптерологічні дослідження Львівщини: минуле і сучасне // Європейська ніч кажанів '98 в Україні (Праці теріологічної школи, випуск 1). К., 1998. С. 153–155.
  21. Киселюк О. І. Кажани Карпатського національного природного парку // Європейська ніч кажанів '98 в Україні (Праці теріологічної школи, випуск 1). К., 1998. С. 84–86.
  22. Киселюк О. І., Годованець Б. Й. Хребетні природного заповідника «Горгани» // Заповідна справа в Україні. 2000. Т. 6. Вип. 1–2. С. 35–41.
  23. Покиньючерда В. Ф. Нічниця Брандта (Chiroptera) – новий вид фауни України // Вісн. зоології. 1999. Т. 33 (4–5). С. 86.
  24. Рахматуліна І. К. Рукокрылые Азербайджана (фауна, экология, зоогеография). Баку, 2005. 480 с.
  25. Снитко В. П. Сезонная пространственная дифференциация половых групп в популяциях оседлых видов рукокрылых (Chiroptera, Vespertilionidae) Южного Урала //

- Экология. 2007. № 5. С. 362–368.
26. Сребродольська Є. Б., Дикий І. В., Мисюк В. О. Теріофауна Шацького національного природного парку // Ученые записки Таврич. ун-та. Сер. Биология, химия. 2004. Т. 17(56). № 2. С. 134–143.
  27. Стрелков П. П., Бунтова Е. Г. Усатая ночница (*Myotis mystacinus*) и ночница Брандта (*Myotis brandtii*) в СССР и взаимоотношение этих видов. Сообщение 1 // Зоолог. журн. 1982. Т. LXI. Вып. 8. С. 1227–1241.
  28. Стрелков П. П., Ильин В. Ю. Рукокрылые (Chiroptera, Vespertilionidae) юга Среднего и Нижнего Поволжья // Тр. Зоол. ин-та АН СССР. 1990. Т. 225. С. 42–167.
  29. Стрелков П. П., Ункурова В. И., Медведева Г. А. Новые данные о нетопыре Куля (*Pipistrellus kuhlii*) и динамике его ареала в СССР // Зоолог. журн. 1985. Т. LXVI. Вып. 1. С. 87–97.
  30. Татаринцев К. А. Звірі Західних областей України. К.: Вид-во АН УРСР, 1956. 188 с.
  31. Червона книга України. Тваринний світ. К.: Вид-во «Глобалконсалтинг», 2009. 600 с.
  32. Borissenko A. V., Kruskop S. V., Chernyshev V. N. A bat hibernation site in Moscow region // Plecotus et al. 1999. 2. С. 124–125.
  33. Danko S. Reproduction of *Hypsugo savii* and *Pipistrellus kuhlii* in eastern Slovakia: further evidence of their spreading northwards // Vespertilio. 2007. 11. P. 13–24.
  34. Dietz M., Encarnação J. A., Kalko E. K. Small scale distribution of female and male Daubenton's bats (*Myotis daubentonii*) // Acta Chiropterologica. 2006. 8(2). P. 403–415.
  35. Gukasova A., Vlaschenko A. Bat fauna primary inventory and monitoring using mist nets // Abstr. of the 15th International Bat Research Conference (Prague, 23–27 August 2010). Prague. 2010. P. 157.
  36. Hutterer R., Ivanova T., Meyer-Cords C., Rodrigues L. Bat migration in Europe. A review of banding data and literature // Naturschutz und Biologische Vielfalt. N 28. Bonne, 2005. 170 p.
  37. Reiter A., Benda P., Hotovy J. First record of the Kuhl's Pipistrelle, *Pipistrellus kuhlii* (Kuhl, 1817), in the Czech Republic // Lynx (Praha), n.s. 2007. 38. P. 47–54.
  38. Sachanowich K., Wower A., Bashta A.-T. Further range extension of *Pipistrellus kuhlii* (Kuhlii, 1817) in central and eastern Europe // Acta Chiropterologica. 2006. 8(2). P. 543–548.
  39. Vlaschenko A., Naglov A. A Marl Open Pit as a Unique Place of Bats (Chiroptera) Inhabiting // Vestnik zoologii. 2005. 39(2). С. 94.
  40. Zagorodniuk I., Tyshchenko V., Petrushenko Ya. Horseshoe bats (*Phinolophus*) in the Dnister region as the most east-northern part of their range in Europe // Studia Chiropterologica. 2000. Vol.1. P. 115–132.

Стаття: надійшла до редакції 08.12.10

доопрацьована 14.01.11

прийнята до друку 17.01.11

**CONTRIBUTION TO BAT FAUNA (CHIROPTERA) OF GALYTSKIY NATIONAL
NATURE PARK (IVANO-FRANKIVSK REGION)****V. Buchko ***, **A. Vlaschenko ****, **K. Kravchenko *****, **M. Sudakova *****,
A. Gukasova ****, **A. Kusnezh *******

**Galytskyi National Nature Park
1, Galych-Gora St., P.O. Box 29, Galych 77100, Ivano-Frankivsk Region, Ukraine*

e-mail: galychnpp@ukr.net

***Interdepartmental Research Laboratory
“Study of Biodiversity and Development of Nature Reserve Management”*

P.O. Box 2385, Kharkiv 61001, Ukraine

e-mail: vlaschenko@yandex.ru

***V.N. Karazin Kharkiv National University

4, Svobody Sq., Kharkiv 61077, Ukraine

****Saint Petersburg State University

7/9, Universitetska Emb., Saint-Petersburg 199034, Russia

*****Ivan Franko National University of Lviv

4, Hrushevskiy St., Lviv 79005, Ukraine

e-mail: oleksandr.kusnezh@yandex.ru

Sixteen bat species were found (*Rh. hipposideros*, *M. myotis*, *M. daubentonii*, *M. dasycneme*, *M. mystacinus*, *M. brandtii*, *M. bechsteinii*, *M. nattereri*, *N. leisleri*, *N. noctula*, *E. serotinus*, *P. kuhlii*, *P. nathusii*, *B. barbastellus*, *Pl. austriacus*, *Pl. auritus*) during intensive investigation of bat fauna on the territory of Galytskyi NNP in 2010. Six species were new for the territory of NNP and three species for the Ivano-Frankivsk region. 200 bats were caught with using of different methods. Generalized data on results of monitoring of separate colonies of *Rh. hipposideros*, obtained in previous 2006-2010 years and some ecological peculiarities of several bat species (*M. daubentonii*, *N. noctula*, *P. kuhlii*) are shown. In July 2010 primary inventory of bat fauna with using of mist nets were conducted in beech forest of Bludniki. Half of revealed species breed on the territory of NNP. But in captures the majority of bats were males, possibly it shows that this territory could be a place of bats wintering. Taking into account literature data, number of bat species on the territory of Galytskyi NNP is 18.

Key words: bats, fauna, distribution, community structure, Ivano-Frankivsk region, Ukraine.

**МАТЕРИАЛЫ К ФАУНЕ РУКОКРЫЛЫХ (CHIROPTERA) ГАЛИЦКОГО
НАЦИОНАЛЬНОГО ПАРКА (ИВАНО-ФРАНКОВСКАЯ ОБЛАСТЬ)**

В. Бучко*, А. Влащенко, К. Кравченко***, М. Судакова***,
А. Гукасова****, А. Куснеж*******

*Галицкий национальный природный парк
ул. Галич-Гора, 1, а/я 29, Галич 77100, Ивано-Франковская обл., Украина
e-mail: galychnpp@ukr.net

**Межведомственная научно-исследовательская лаборатория
«Изучение биологического разнообразия и развития заповедного дела»
а/я 2385, Харьков 61001, Украина
e-mail: vlaschenko@yandex.ru

***Харьковский национальный университет имени В.Н. Каразина
пл. Свободы, 4, Харьков 61077, Украина

****Санкт-Петербургский государственный университет
Университетская наб., 7/9, Санкт-Петербург 199034, Россия

*****Львовский национальный университет имени Ивана Франка
ул. Грушевского, 4, Львов 79005, Украина
e-mail: oleksandr.kusnezh@yandex.ru

Исследованы фауна и структура населения рукокрылых Галицкого НПП. В 2010 г. было отловлено 200 особей 16 видов (*Rh. hipposideros*, *M. myotis*, *M. daubentonii*, *M. dasycneme*, *M. mystacinus*, *M. brandtii*, *M. bechsteinii*, *M. nattereri*, *N. leisleri*, *N. noctula*, *E. serotinus*, *P. kuhlii*, *P. nathusii*, *V. barbastellus*, *Pl. austriacus*, *Pl. auritus*). Шесть видов впервые найдены для территории НПП и три вида для Ивано-Франковской области. Половина выявленных видов размножаются на территории НПП. Приведены обобщенные данные по результатам мониторинга колоний *Rh. hipposideros* за предыдущие 2006–2010 гг., а также некоторые особенности экологии отдельных видов (*M. daubentonii*, *N. noctula*, *P. kuhlii*). В июле 2010 г. проведена первичная инвентаризация фауны рукокрылых при помощи паутинных сетей в буковом лесу урочища Блюдники. В отловах большую часть составляли самцы. Это указывает на то, что территория исследований может быть местом зимовки рукокрылых. С учетом литературных данных количество видов рукокрылых на территории Галицкого НПП составляет 18.

Ключевые слова: рукокрылые, фауна, распространение, структура населения, Ивано-Франковская обл., Украина.